

Socijalna Medicina

Nebojša Kavarić

nenok@t-com.me

*Strategije
zdravstvenog
vaspitanja*

STRATEGIJE ZDRAVSTVENO VASPITNOG RADA

Strategije
zdravstvenog
vaspitanja

- METODE + SREDSTA ZDRAVSTVENO VASPITNOG RADA =
STRATEGIJE ZDRAVSTVENOG VASPITANJA

STRATEGIJE ZDRAVSTVENO VASPITNOG RADA

Strategije
zdravstvenog
vaspitanja

- KOMUNIKACIJSKE
- STRATEGIJE STICANJA VJEŠTINA
- ORGANIZACIONE STRATEGIJE

KOMUNIKACIJSKE STRATEGIJE

Strategije
zdravstvenog
vaspitanja

- **masovne,**
- **grupne i**
- **individualne.**

KOMUNIKACIJSKE STRATEGIJE - MASOVNE

*Strategije
zdravstvenog
vaspitanja*

- **medijske tehnike**

MASOVNE MEDIJSKE TEHNIKE

*Strategije
zdravstvenog
vaspitanja*

- **Televizija** – koja je najmoćnije sredstvo na svim nivoima. Opšte su preporuke da se što veći broj emisija sa zdravstveno – vaspitnim sadržajem emituje na nacionalnim, lokalnim, ali i televizijama koje imaju regionalne i šire i sve do globalnih dometa.
- **Radio** – se vrlo često koristi kao medij za informisanje, posebno na lokalnom nivou. Naročito je značajno da se zdravstveno – vaspitne teme uključuju u druge tematske sadržaje, koji imaju veliku slušanost kod stanovništva.
- **Novine i časopsi** su pisani mediji, koji se mogu koristiti za približavanje zdravstveno – vaspitnih sadržaja čitaocima. U poslednje vrijeme se sve češće pojavljuju specifični časopisi, posebno namijenjeni određenoj populacionoj grupi, te i priloga iz domena zdravstvenog vaspitanja treba posebno usmjeriti ka populacionoj grupi za koji je časopis namijenjen.

KOMUNIKACIJSKE STRATEGIJE – MASOVNE - GRUPNE

*Strategije
zdravstvenog
vaspitanja*

- **predavanja,**
- **diskusije,**

KOMUNIKACIJSKE STRATEGIJE – MASOVNE - INDIVIDUALNE

*Strategije
zdravstvenog
vaspitanja*

- INTERVJU,
- SAVJETOVANJE

INDIVIDUALNE KOMUNIKACIJSKE METODE

Strategije
zdravstvenog
vaspitanja

- **Intervju** je individualna metoda u kojoj se stvara interakcija između osobe koja ima problem i osobe koja pokušava da pomogne u rješavanju problema.

INDIVIDUALNE KOMUNIKACIJSKE METODE

Strategije
zdravstvenog
vaspitanja

- Najčešće kažemo da je intervju razgovor dvije osobe (po pravilu u četiri oka) koji ima definisanu svrhu. Između ove dvije strane neophodno se stvara odnos povjerenja i podrške.
- Intervju ima za cilj individualni rješavanje problema i odvija se kroz nekoliko faza i to:

FAZE INTIRVJUA

Strategije
zdravstvenog
vaspitanja

- **prva faza – utvrditi šta je problem**
- **druga faza – utvrditi zašto je to problem**
- **treća faza – pomoć u osmišljavanju načina rješavanja problema**
- **četvrta faza - izbor rješenja**

POZICIJE U TRANSAKCIONJOJ TEORIJI

Strategije
zdravstvenog
vaspitanja

- **Pozicija ja sam u redu i ti si u redu**, je pozicija optimista koji smatraju da je on sam u redu i da su svi ostali ljudi dobri, vrijedni i pouzdani, bez obzira na njihove mane i greške koje prave.

POZICIJE U TRANSAKCIONJOJ TEORIJI

*Strategije
zdravstvenog
vaspitanja*

- **Pozicija ja sam u redu, a ti nisi u redu** je pozicija osoba koje su jako samouvjerenе i jako teško mogu da poklone svoje povjerenje drugima. Ove osobe često omalovažavaju i vrijeđaju druge osobe, smatrajući ih nedovoljno sposobnim. Sa ove pozicije, vrlo često, komuniciraju doktori i ovaj pristup može biti nepovoljan za stvaranje odnosa povjerenja i razumijevanja između osoba koje komuniciraju.

POZICIJE U TRANSAKCIONJOJ TEORIJI

Strategije
zdravstvenog
vaspitanja

- **Pozicija ja nisam u redu, a ti si u redu** je negativan stav osoba koje su nesigurne i sa inferiornim stavom u odnosu na druge. Ovakve osobe skolene su čestim promjenama ponašanja.

POZICIJE U TRANSAKCIONJOJ TEORIJI

*Strategije
zdravstvenog
vaspitanja*

- **Pozicija ja nisam u redu ni ti nisi u redu** je pozicija vulnerabilnih osoba koje lako skrenu ka ponašanju koje nije u skladu sa zdravljem.

SAVJETOVANJE

Strategije
zdravstvenog
vaspitanja

- je individualna metoda koja se može odvijati u sklopu zadovoljenja drugih zdravstvenih potreba korisnika u zdravstvenim institucijama (pacijent uz pregled u velikom broju slučajeva dobija i savjet o postupcima očuvanja zdravlja) ili specifično usmjerenih (kada korisnik zadovoljava samo potrebu savjetovanja u vezi rješavanja nekog sa zdravljem povezanog problema) u posebnim zdravstvenim institucijama (savjetovalištima)

GRUPNE KOMUNIKACIJSKE METODE

Strategije
zdravstvenog
vaspitanja

- GRUPNE METODE SU METODE STICANJA VJEŠTINA
- Najčešće se primjenjuje grupne metode

PREDNOSTI RADA U GRUPI

Strategije
zdravstvenog
vaspitanja

- svaki učesnik ima aktivnu ulogu, pa se može iskoristiti znanje, sposobnost i iskustvo svakog člana grupe,
- atmosfera u kojoj se odvija grupni rad je stimulativna i motivišuća za cijelu grupu i lako se može pratiti proces edukacije.

NEDOSTACI GRUPNOG RADA

- može doći do konfuzije ukoliko se rad ne isplanira dobro,
- zatim neko od učesnika može dominirati i “ugušiti” ostale učesnike,
- dosta je ograničen obuhvat korisnika ovom zdravstveno – vaspitnom metodom i
- može oduzeti previše vremena bez ostvarivanja važnih djelova edukacije.

NEOPHODNOST ZA SPROVOĐENJE GRUPNOG RADA

*Strategije
zdravstvenog
vaspitanja*

- **Formirati grupu**, pri čemu je idealno da se grupa sastoji od osam do dvanaest članova. Jako je značajno da se članovi grupe međusobno upoznaju. U grupi treba imenovati:
- **Presjedavajućeg ili rukovodioca grupe**, koji ima zadatak da vodi diskusiju, da daje i uzima riječ, da stimulira uključivanje članova, kako bi obezbijedio zastupljenost u radu svih članova grupe.
- **Zapisničara**, koji ima zadatak da zapisuje informacije o radu grupe, da navede gdje se stalo sa radom i oko čega se grupa složila, kako se ne bi ponovo vraćali na početak.
- **Posmatrača**, koji učestvuje u radu grupe i prati rad, kako bi na kraju mogao da ukaže na probleme u radu, prekomjernom uključivanju ili neuključivanju članova grupe, ko je bio konstruktivan, a ko destruktivan, kako bi grupa unaprijedila svoj rad.
- **Stručnog konsultanta**, a to je zdravstveni radnik, koji je organizovao grupi i koji ima zadatak da arbitrira kada su stručne i naulne činjenice u pitanju.

METODE STICANJA VJEŠTINA

- **Demonstracije,**
- **Simulacije,**
- **Edukativna istraživanja,**
- **Modelovanje,**
- **Modifikacija ponašanja** ima za cilj promjenu ponašanja.

*Strategije
zdravstvenog
vaspitanja*

DEMONSTRACIJE

- koje predstavljaju proces učenje kroz sticanje iskustva i praktičnu obuku, odnosno praktično izvodenje određenog postupka, te samim tim ovaj metod se zasniva na povezivanju teorijskog i praktičnog znanja.

SIMULACIJE

- – igre, dramatizacija, sociodrama, igranje uloge, studija slučaja, kompjuterizovani modeli, kreativne radionice.
- Sve navedene metode imaju za cilj prikaz neke realne situacije u obliku igre i traženje najboljeg mogućeg rješenja konkretnog problema.

EDUKATIVNA ISTRAŽIVANJA

Strategije
zdravstvenog
vaspitanja

- POSEBNO KREIRANA ISTRAŽIVANJA, KOJA SE SPROBVODE U CILJU DOBIJANJA NOVIH ZNANJA IZ OBLASTI UTICAJA PONAŠANJA NA ZDRAVLJE.

ORGANIZACIONE METODE

Strategije
zdravstvenog
vaspitanja

- 1. RAZVOJ ZAJEDNICE
- 2. DRUŠTVENE AKCIJE
- 3. OSNIVANJE GRUPA ZA SAMOPOMOĆ
- 4. DRUŠTVENO PLANIRANJE I ORGANIZACIONI RAZVOJ

RAZVOJ ZAJEDNICE

Strategije
zdravstvenog
vaspitanja

- **Sakupljanje informacija o zdravlju,**
- **Identifikacija zdravstvenih problema u zajednici i njihovih uzroka,**
- **Predlaganje mogućih rješenja,**
- **Razgovor o rješenjima, izbor prioriteta, postavljanje ciljeva i sakupljanje sredstava,**
- **Mobilizacija ljudi na zajedničkom rješenju.**

DRUŠTVENE AKCIJE

Strategije
zdravstvenog
vaspitanja

- **Marševi,**
- **Javne manifestacije,**
- **Protesni skupovi,**
- **Osnivanje grupa za rješavanje problema**

RAD SA GRUPAMA ZA SAMOPOMOĆ

Strategije
zdravstvenog
vaspitanja

- **Davanje informacija i savjeta,**
- **Međusobna emocionalna podrška,**
- **Pomoć članovima u rješavanju problema,**
- **Razne društvene aktivnosti,**
- **Osnivanje grupa za pritisak**

PROMOCIJA ZDRAVLJA

*Strategije
zdravstvenog
vaspitanja*

- **proces osposobljavanja ljudi da preuzmu kontrolu nad svojim zdravljem i unaprijede sopstveno zdravlje”.**

PROMOCIJA ZDRAVLJA

*Strategije
zdravstvenog
vaspitanja*

- **predstavlja osnovnu strategiju kroz koju se realizuje javno zdravlje, a osnovna strategija kroz koju se realizuje promocija zdravlja je zdravstveno vaspitanje.**

OSNOVE ZA RAZVOJ PROMOCIJE ZDRAVLJA

Strategije
zdravstvenog
vaspitanja

- **Posvećenost onih koji donose odluke,**
- **Međusektorska saradnja,**
- **Usmjerenost na stanovništvo,**
- **Učešće zajednice**

PROMOCIJA ZDRAVLJA

Strategije
zdravstvenog
vaspitanja

- Na prvoj konferencije, održanoj u **Otavi 1986. godine donešena je Povelja Svjetske zdravstvene organizacije**, koja definiše promociju zdravlja kao proces koji ljudima omogućava da unaprijede svoje zdravlje i osposobe se za kontrolu zdravlja.

KAO PRIORITETE U STRATEGIJI POVELJA IZ OTAVE NAVODI

*Strategije
zdravstvenog
vaspitanja*

- **Izgradnju politike usmjerene na zdravlje,**
- **Stvaranje okoline koja doprinosi zdravlja**
- **Jačanje aktivnosti na nivou zajednice,**
- **Razvijanje ličnih znanja i vještina**
- **Reorijentaciju ili preorijentacija zdravstvene službe**

IZGRADNJU POLITIKE USMJERENE NA ZDRAVLJE

*Strategije
zdravstvenog
vaspitanja*

- Podrazumijeva da svaka zemlja članica definiše zdravlje kao svoj prioritet. Formulisanje zdrave javne politike podrazumijeva: upućivanje onih koji kreiraju politiku da budu svjesni zdravstvenih posljedica svojih odluka, kao i stvaranje kombinacije zakonskih, finansijskih mjera, porezima i drugim organizacionim promjenama.
- Na ovaj način definiše se javna zdravstvena politika koja ističe zdravlje kao osnovnu vrijednost i inicira, sprovodi i podstiče aktivnosti očuvanja i unapređenja najvećeg mogućeg nivoa zdravlja.

STVARANJE OKOLINE KOJA DOPRINOSI ZDRAVLJU,

*Strategije
zdravstvenog
vaspitanja*

- podrazumijeva razvoj prirodnih resursa svuda u svijetu I odnosi se na odgovornost svih i obuhvata očuvanje prirodnih resursa svuda u svijetu. Naime, promocija zdravlja omogućava stvaranje životnih i radnih uslova koji su bezbjedni, stimulativni, adekvatni i pružaju zadovoljstvo.
- Prema navedenom stvaranje okoline koja pruža podršku podrazumijeva stvaranje uslova u okruženju u kojima će se svako osjećati bezbjednim, ali sa druge strane i očuvanje okoline, kako bi ona determinisala očuvanje I unaprijeđenja zdravlja.

JAČANJE AKTIVNOSTI NA NIVOU ZAJEDNICE

*Strategije
zdravstvenog
vaspitanja*

- Što podrazumijeva osnaživanje zajednica i njihovog vlasništva i kontrole nad sopstvenim nastojanjima i sudbinama. Preduslov ovog principa je potpun i kontinuiran pristup informacijama, mogućnost učenja za zdravlje i finansijska podrška. Lokalna zajednica treba biti primarno mjesto realizacije aktivnosti promocije zdravlja I davati uvijek odgovarajuću podršku.

RAZVIJANJE LIČNIH ZNANJA I VJEŠTINA

Strategije
zdravstvenog
vaspitanja

- koje doprinose zdravlju realizuje se kroz obezbjeđivanje informacija, edukaciju za zdravlje i razvoj vještina neophodnih za život. Ovaj proces odvija se u školama, kući, na poslu, u zajednici. Promocija zdravlja je sveobuhvatan proces informisanja, učenja, sticanja vještina.

REORIJENTACIJU ILI PREORIJENTACIJA ZDRAVSTVENE SLUŽBE

Strategije
zdravstvenog
vaspitanja

- u smislu stvaranja organizacionog okvira u sistemu zdravstvene zaštite za sprovođenje mjera promocije zdravlja. Naime, sistem zdravstvene zaštite je usko orijentisan ka liječenju, te je neophodno mijenjati postojeću organizaciju koja će omogućiti realizaciju mjera i aktivnosti iz domena promocije zdravlja.

ODNOS PROMOCIJE ZDRAVLJA I ZDRAVSTVENOG VASPITANJA

Strategije
zdravstvenog
vaspitanja

- Prema tome, vaspitanje za zdravlje predstavlja esencijalnu strategiju promocije zdravlje. Pored vaspitanja za zdravlje, prevencija i druge mjere (zakonske ili fiskalne kontrole, druge regulative i politike i dobrovoljni kodeksi ponašanja sa ciljem da se podstakne pozitivno ponašanje i prevenira bolest) predstavljaju metode promocije zdravlja.

BAZIČNI PRINCIPI PROMOCIJE ZDRAVLJA

Strategije
zdravstvenog
vaspitanja

- **Dugotrajna predanost**
- **Eksplicitno prepoznavanje ekonomskih, socijalnih i okolinskih determinanti zdravlja,**
- **Intersektorska saradnja,**
- **Postojanje institucije koja kreira programe i mreže institucija koja programe sprovode,**
- **Tehnička podrška,**
- **Edukacija kadra,**

DUGOTRAJNA PREDANOST

Strategije
zdravstvenog
vaspitanja

- rezultati se vide nakon mnogo godina, jer se očekuje da prođe izvjesan vremenski period kako bi se uočili rezultati sprovedenih aktivnosti. Znači da se ovdje očekuje dugogodišnja posvećenost kako bi se uvidjeli rezultati sprovedenih aktivnosti.

EKSPLICITNO PREPOZNAVANJE EKONOMSKIH, SOCIJALNIH I OKOLINSKIH DETERMINANTI ZDRAVLJA

- Promocija zdravlja ukazuje na zajedničko djelovanje svih determinanti u procesu očuvanja i unaprijeđenja zdravlja populacije. Naime, utvrđeno je da zdravlje determinišu veliki broj faktora iz okruženja.

*Strategije
zdravstvenog
vaspitanja*

INTERSEKTORSKA SARADNJA

Strategije
zdravstvenog
vaspitanja

- Promocija zdravlja nemože biti eksplicitan zadatak i obaveza samo sektora zdravstva. Ukoliko nepostoji uključivanje svih sektora jednog društva promocija zdravlja neće ostaviti planirane ciljeve. Svi sektori moraju da prepoznaju zdravlje kao svoj prioritet, jer samo zdrava populacije može da stvara prosperitet u svim ostalim društvenim sektorima.

POSTOJANJE INSTITUCIJE KOJA KREIRA PROGRAME I MREŽE

INSTITUCIJA KOJA PROGRAME SPROVODE

- Mora postojati centralna institucija, koja u skladu sa standardima kreira programe nacionalnog značaja koji će se realizovati po svim planiranim institucijama. Kod nas je to Institut za javno zdravlje, koji raspolaže adekvatnim resursima za definisanje odgovarajućih programa koje ostale zdravstvene institucije treba da implementiraju u praksi.

*Strategije
zdravstvenog
vaspitanja*

TEHNIČKA PODRŠKA

Strategije
zdravstvenog
vaspitanja

- Za realizaciju je neophodno da postoje adekvatni tehnički resursi. Bez adekvatnih resursa nemoguće je u potpunosti realizovati planirane programe.

EDUKACIJA KADRA

Strategije
zdravstvenog
vaspitanja

- Kadar mora biti posebno edukovan za realizaciju planiranih aktivnosti promocije zdravlja. Kadar mora biti u potpunosti osposobljen da realizuje kompetentne programme promocije zdravlja.

Social Medicine

Health For All

